

Titulació	Tipus	Curs
Logopèdia	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Cristina Carol Pons

Correu electrònic: cristina.carol@uab.cat

Equip docent

Eulalia Noguera Llopart

Sonia Vilaltella Verdes

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Es recomana revisar els conceptes de l'assignatura de: Alteracions del Llenguatge associades a altres Patologies i Intervencions del Llenguatge Oral i Escrit.

Objectius

Bloc A:

- Aprofundir en el coneixement del mètode d'observació directa i sistemàtica en infants entre 0 i 6 anys.
- Saber com s'elabora un pla terapèutic, aprendre estratègies i procediments d'intervenció, i finalment, conèixer com finalitza el procés assistencial en un CDIAP.
- Conèixer el Programa Hanen i saber-lo aplicar en col·laboració amb la família.
- Conèixer l'àmbit de l'atenció precoç a Catalunya i el treball en els Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP), el procés assistencial des de la demanda inicial al procés de baixa.
- Aprofundir en el diagnòstic i els seus procediments i tècniques més important en aquest àmbit.
- Aprendre les principals eines d'intervenció amb els infants i les seves famílies.
- Resoldre de dubtes i altres qüestions en l'elaboració del treball.

Bloc B:

- Proporcionar coneixements, recursos i procediments amb l'objectiu de realitzar una correcta avaluació i intervenció de persones usuàries que requereixen suports, alternatius o complementaris, que possibilitin i millorin la seva comunicació i el seu llenguatge.
- Apropar a l'alumnat al coneixement dels sistemes alternatius i augmentatius de comunicació perquè sigui capaç de prendre decisions amb criteri partint d'una bona valoració davant a una possible intervenció.
- Desenvolupar una perspectiva global de les dificultats a nivell de comunicació i llenguatge que poden tenir persones amb trastorns motors, afectacions neurològiques; discapacitat intel·lectual, pluridiscapacitat i trastorns de l'espectre autista.
- Aprendre a identificar les dificultats de l'entorn que presenten persones usuàries de SAAC i generar solucions dins de l'àmbit logopèdic.
- Gestionar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Conèixer l'origen i les bases teòriques del Sistema de Comunicació per Intercanvi d'Imatges (PECS)
- Aprendre les fases de les que es basa el sistema PECS i el seu propòsit
- Saber seleccionar les i els candidats per treballar PECS i peculiaritats de la seva intervenció en diferents poblacions.
- Saber resoldre dubtes i altres qüestions en l'elaboració del treball.

Resultats d'aprenentatge

1. CM14 (Competència) Generar informes d'exploració i diagnòstic, així com de les pautes de tractament adequades a cada usuari segons la seva patologia.
2. KM31 (Coneixement) Establir de manera argumentada la participació, derivació a altres professionals o finalització dels serveis a partir dels casos plantejats.
3. KM32 (Coneixement) Explicar de manera raonada el tractament logopèdic per a casos amb trastorns del llenguatge secundaris a altres patologies o discapacitat.
4. SM26 (Habilitat) Dissenyar intervencions i seleccionar les tècniques i recursos o sistemes disponibles per a la intervenció logopèdica més adequada a partir de casos pràctics.
5. SM28 (Habilitat) Explicar les limitacions associades a les diferents patologies del llenguatge secundàries a altres alteracions, així com a l'estatus cultural i socioeconòmic del pacient.
6. SM29 (Habilitat) Seleccionar els sistemes alternatius i augmentatius de comunicació més adequats a cada cas.

Continguts

Bloc A: L'ATENCIÓ PRECOÇ:

Part I: MARC TEÒRIC

- Orígens de l'Atenció Precoç. El Llibre Blanc de l'Atenció Precoç. Objectius.
- L'atenció precoç a Catalunya. Característiques i evolució del model català.
- Àmbits d'actuació i funcions dels professionals
- Model concret d'un CDIAP.

Part II: PROCÉS ASSISTENCIAL INICIAL, AVALUACIÓ I DIAGNÒSTIC

- Entrevista d'acollida, història clínica i història social
- Exploració neuropediàtrica
- Diagnòstic biopsicosocial
- Classificació 0-6 de l'ODAT i organització diagnòstica UCCAP per la xarxa de CDIAP de Catalunya
- Entrevista de devolució a la família

Part III: PLA TERAPÈUTIC I FINALITZACIÓ DEL PROCÉS ASSISTENCIAL

- Objectius de treball amb el nen/a
- Objectius de treball amb la família
- Baixa del CDIAP. Informe.

BLOC B: INTERVENCIÓ EN LES ALTERACIONS DEL LLENGUATGE ASSOCIADES A ALTRES PATOLOGIES I SAAC'S.

Part I:

- Mòdul didàctic I: Comunicació i Llenguatge; repàs de conceptes; Habilitats cognitives i factors relacionats amb la comunicació i llenguatge en persones usuàries de CAA; Funcions de la comunicació; paper de l'adult i de la família.
- Mòdul didàctic II: Comunicació Augmentativa i Alternativa (CAA): patologies (discapacitat intel·lectual; trastorns motors; afectacions neurològiques; pluridiscapacitat); Conceptes clau entorn a CAA i SAAC.
- Mòdul didàctic III: Presa de decisions davant possibles persones usuàries de SAAC.
- Mòdul didàctic IV: Avaluació i Intervenció: Marcs teòrics referencials; eines avaluatives; entorns comunicatius i recursos pedagògics i altres serveis per potenciar la CAA
- Mòdul didàctic V: Treball amb casos pràctics (en relació als mòduls I al IV)

Part II:

- Mòdul didàctic VI : Intervenció en comunicació i llenguatge en TEA.
- Mòdul didàctic VII: Sistema Comunicatiu per intercanvi d'imatges (PEC's)

Les diferents temàtiques del programa s'introduiran a partir d'una exposició a càrrec de la professora corresponent, i s'aprofundiran amb documents que l'alumnat haurà de llegir individualment i amb exemples de materials i activitats d'avaluació i intervenció. L'alumnat haurà de llegir els documents corresponents a les lectures obligatòries i/o recomanades al llarg del mòdul que s'estigui impartint.

El treball personal de l'alumnat consistirà en la lectura i estudi de les lectures obligatòries o recomanades ressenyades a cada unitat docent. Les activitats pràctiques es realitzaran de forma integrada i consistiran en l'elaboració dels treballs grupals dels que se'n derivarà la necessitat de realitzar lectures comprensives de documents proposats.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	55,5	2,22	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Classes pràctiques	12	0,48	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Tipus: Supervisades			
Atenció individualitzada (presencial o virtual) als estudiant que ho sol·licitin	16,5	0,66	CM14, KM32, SM26, SM28
Participació en els fòrums i activitats al Campus Virtual	10	0,4	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Tutories de seguiments dels treball grupals	18	0,72	CM14, KM32, SM26, SM29
Tipus: Autònomes			

Cerca autònoma d'informació	10	0,4	CM14, KM31, KM32, SM28
Estudi individual de la matèria i preparació per l'examen	34	1,36	CM14, KM32, SM26, SM28, SM29
Lectura d'articles i capítols de llibre	34	1,36	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Treball grupal per la realització del treball final	35	1,4	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29

Bloc A i B

Les diferents temàtiques del programa s'introduiran a partir d'una exposició a càrrec de la professora corresponent i s'aprofundiran amb documents que l'alumnat haurà de llegir individualment i amb exemples de materials i activitats d'avaluació. L'alumnat haurà de llegir els documents corresponents a les lectures obligatòries o recomanades durant el mòdul que s'estigui impartint.

Els seminaris pràctics consisteixen en realitzar un seguiment de casos pràctics i un treball grupal realitzat durant les sessions. S'habilitarà un espai al Moodle per complementar amb lectures aquests treballs pràctics.

Donat que l'assignatura es compon per una part pràctica important, és imprescindible que els i les estudiants participin de forma activa i seguida a les classes. En elles es duran a terme totes les activitats pràctiques obligatòries, que es realitzaran en grup.

Metodologia de les classes teòriques:

Les diferents temàtiques del programa s'introduiran a partir d'una exposició a càrrec de la professora corresponent, i s'aprofundiran amb documents que l'alumnat haurà de llegir individualment i amb exemples de materials i activitats.

Treball personal de l'alumnat:

El treball personal de l'alumnat consistirà en la lectura i estudi de les lectures obligatòries o recomanades ressenyades a cada unitat docent. En les activitats pràctiques, es realitzaran de forma integrada i consistiran en l'elaboració dels treballs de pràctiques dels que se'n derivarà la necessitat de reflexionar i posar a la pràctica els coneixements donats a les classes teòriques havent de complementar amb lectures comprensives de documents diversos (informes, protocols d'avaluació, articles o capítols de llibres) per fer la redacció dels treballs, els quals seran en grup.

Pràctiques:

Es duran a terme diverses activitats de pràctiques en grup. Aquestes s'organitzaran al voltant de l'aplicació i utilització dels coneixements assolits en els crèdits teòrics i a l'anàlisi de casos reportats a la literatura o filmats en vídeo. Les pràctiques integrades es realitzaran en grups de 4 alumnes. Cada grup haurà de lliurar cada treball o informe de pràctiques en la data corresponent i especificada.

Treball pràctic:

L'alumnat haurà de realitzar un treball pràctic escrit d'un cas real o fictici. Aquest treball es realitzarà en grup de 4 persones i tindrà una tutorització de seguiment del treball. Cada grup haurà de fer una exposició del treball realitzat a la resta de grups.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev1. Bloc A i B. Evidència 1-Treball escrit i exposició oral	30%	0	0	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Ev2. Bloc A i B: Evidència 2-Treballs orals i escrits presencials aplicats a les classes pràctiques	20%	0	0	CM14, KM31, KM32, SM26, SM28, SM29
Ev3A. Bloc A. Evidència 3A-Prova teòrica escrit presencial	15%	0	0	KM32, SM28, SM29
Ev3B. Bloc B. Evidència 3B-Prova escrita teòrica presencial	35%	0	0	KM32, SM28, SM29

Terminologia: EV= Evidència

Avaluació Continuada

- Treball escrit en grup EV1. L'alumnat haurà de realitzar un treball grupal sobre una de les patologies tractades a les classes teòriques. Haurà de desenvolupar una proposta d'intervenció i el treball s'avaluarà: a partir d'una exposició oral (10% de la nota); assistència i participació a les sessions d'exposició (5% de la nota) i la redacció del treball escrit (15% de la nota). La qualificació total d'aquesta EV1 representarà un 30% de la nota d'aquesta part de l'assignatura. El lliurament del treball escrit i exposicions d'aquesta evidència està previst entre la setmana 13 i 15 del semestre.
- Treballs aplicats a les classes pràctiques treballs grupals EV2. Aquesta evidència s'avalua a partir de la realització total dels treballs/informes de cada sessió pràctica (15% de la nota) i l'assistència i participació en les sessions (5% de la nota). La nota obtinguda en la qualificació de les activitats, participació i assistència en les sessions pràctiques de seminari representen el 20% de la nota final. L'entrega d'aquests treballs es realitzarà per la plataforma Moodle i es realitzarà dins d'un termini de 15 dies des de la realització de la pràctica.
- Prova teòrica individual EV3. Per tal de superar aquesta part de l'assignatura caldrà realitzar dues proves teòriques: EV3A referents al Bloc A durant el primer període d'avaluació del segon semestre i EV3B referent al Bloc B durant el segon període. Aquests exàmens representaran el 50% (bloc A 15% i bloc B 35%) de la nota final. Cal obtenir mínim un 5,0 sobre 10 en cada una de les parts. L'alumnat que no superi alguna o ambdues parts caldrà anar a recuperació en el període establert de recuperacions en el segon semestre en les dates que estableixi la facultat (i que es publiquen al web).

Observacions

EV i TIPUS	SETMANA	Tipus de Retorn
<u>EV1</u>	Entrega entre la setmana 15 i 16	Rúbrica

- Treball escrit en grup

Tutoria seguiment

- Exposicions orals en grup

- Assistència i participació individual

<u>EV2.</u> -Treballs aplicats als 6 seminaris (treballs grupals) -Assistència i participació	Entrega amb 15 dies de marge des de la realització del seminari: Grup 111: set (2, 4, 6, 9, 11, 14); Grup 112: set (1, 3, 5, 9, 11, 14); Grup 113: set (2, 4, 6, 10, 13, 15)	A l'aula i a través de la tramesa en el moodle.
---	--	---

<u>EV3.</u> -2 Proves teòriques escrites i individuals i presencials	En els dies i setmanes establertes per la facultat pels períodes d'avaluacions establerts en el calendari acadèmic del curs	Al campus virtual i possibilitat de tutoria
---	---	---

Avaluació Única

Per l'alumnat que renuncia a tenir una avaluació continuada. L'avaluació única es sol·licita telemàticament (e-formulari) en el període específic (més informació al web de la facultat).

Aquesta avaluació única constarà de la realització de les evidències següents realitzades i/o entregades en el dia establert del segon període d'avaluació:

- EV3. Prova escrita teòrica que constarà de 2 parts: EV3A referents al Bloc A amb un pes de 15% de la nota i EV3B referent al Bloc B amb un pes del 35% de la nota. Temps per la realització 3h.
- EV1. Treball escrit. L'alumnat haurà de realitzar un treball individual sobre una de les patologies tractades a les classes teòriques. Haurà de desenvolupar una proposta d'intervenció i el treball s'avaluarà: a partir d'una exposició oral (10% de la nota) realitzada el dia de l'avaluació; assistència i participació a les sessions d'exposicions (5% de la nota) i la redacció del treball escrit (15% de la nota) el qual s'entregarà el dia de l'avaluació. La qualificació total d'aquesta EV1 representarà un 30% de la nota d'aquesta part de l'assignatura. Temps per la realització de l'exposició: 10 minuts.
- EV2. Treballs en relació a les classes pràctiques: Aquesta evidència s'avaluarà a partir de la realització de 6 informes/treballs escrits (1 per cada sessió pràctica) que suposa el 15% de la nota i l'assistència i participació en les sessions (5% de la nota). La nota obtinguda representen el 20% de la nota final. La realització i entrega d'aquests informes/treballs escrits es realitzarà el dia de l'avaluació. Temps per a la realització: 3h.

Temps total per la realització de l'avaluació única: 6 hores i 10 minuts

TAULA D'ACTIVITATS D'AVALUACIÓ ÚNICA

Nom i descripció de l'evidència	Pes	Durada en hores (de l'acte presencial)	Data realització
EV3A. <u>Prova escrita teòrica</u> referents al Bloc A	15%	6h i 10m	Segon període
EV3B. Prova escrita teòrica referent al Bloc B	35%		
EV1A. <u>Treball escrit</u> . L'alumnat haurà de realitzar un treball individual sobre una de les patologies tractades a les classes teòriques. Haurà de desenvolupar una proposta d'intervenció	15%		
EV1B. <u>Exposició oral</u> del treball escrit	10%		
EV1C. assistència i participació en les sessions d'exposicions	5%		
EV2A. <u>Treballs en relació a les classes pràctiques</u> . Realització de 6 informes/treballs escrits (1 per cada sessió pràctica de l'assignatura)	15%		
EV2B. Assistència i participació en les sessions de seminari.	5%		

Bibliografia

Bloc A

Bibliografia fonamental:

- INGERSOLL, B; DVORTCSAK, A. (2022). *Comunicación social para niños con autismo y otras dificultades del desarrollo. ImPACT: guía para profesionales*. Ávila: Autismo Ávila.
- INGERSOLL, B; DVORTCSAK, A. (2021). *Comunicación social para niños con autismo y otras dificultades del desarrollo. ImPACT: guía para familias*. Ávila: Autismo Ávila.
- Millé Gracia, M., & Mulas, F. (2005). *Atención temprana: Desarrollo infantil, diagnóstico, trastornos e intervención*. Valencia: Promolibro.
- Pepper, J., & Weitzman, E. (2007). *Hablando nos entendemos los dos: Una guía práctica para padres de niños con retraso del lenguaje*. Toronto: The Hanen Program.
- ROGERS, S.J i DAWSON, G. (2021). *Modelo Denver de atención temprana para niños pequeños con autismo. Estimulación del lenguaje, el aprendizaje y la motivación social*. (4a ed.). Ávila: Autismo Ávila
- ROGERS, S.J., DAWSON, G. i VISMARA, L.A. (2018). *Atención temprana para su niño o niña con autismo. Cómo utilizar las actividades cotidianas para enseñar a los niños a conectar, comunicarse y aprender*. Ávila: Autismo Ávila
- Sussman, F. (2012). *More than words: A parent's guide to building interaction and language skills for children with Autism Spectrum Disorder or social communication difficulties*. Toronto: The Hanen Program.

Bibliografia complementària:

- Aimard, P., & Abadie, C. (1992). *Intervención precoz en los trastornos del lenguaje del niño*. Barcelona: Masson.
- BERK, L.E. (2021). *Child Development: an Active Learning Approach (10th Edition)*. Pearson
- Cabrera, M. C., & Sánchez, C. (1985). *La estimulación precoz: Un enfoque práctico*. Madrid: Siglo XXI.
- Campo, A. J., & Ribera, C. (1992). *El juego de los niños y el diagnóstico: "La hora de juego"*. Barcelona: Ediciones Paidós.
- Del Río, M. J. (1997). *Lenguaje y comunicación en personas con necesidades especiales*. Barcelona: Martínez Roca.
- Diputació de Barcelona. (2001). *Llibre blanc de l'atenció precoç*. Diputació de Barcelona.
- Federación Estatal de Asociaciones de Profesionales de Atención Temprana (GAT). (2004). *Organización diagnóstica para la atención temprana (ODAT)*. Real Patronato sobre Discapacidad.
- Ferrari, P. (2000). *El autismo infantil*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Fey, M. (1995). *Language intervention, preschool through the elementary years*. Boston: Allyn and Bacon.
- Fundació Vidal i Barraquer. (1995). *Nous models de família en l'entorn urbà*. Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social.
- Gardini, M., & Mas, C. (2001). *Observar, conocer y actuar: Método de intervención en la relación y el comportamiento del niño*. Madrid: Pirámide.
- Gassier, J. (1990). *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona: Masson.
- Generalitat de Catalunya. (2010). *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)*. Taula Tècnica d'Atenció Precoç. Col·lecció Eines 10. ICASS.
- Generalitat de Catalunya. (2005). *Créixer amb tu: Els infants de 0 a 18 mesos. Els infants de 18 a 36 mesos*.
- Generalitat de Catalunya. (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola*.
- Gómez, Viguer, & Cantero. (2003). *Intervención temprana: Desarrollo óptimo de 0-6 años*. Psicología Pirámide.
- GATELL, A. (2022). *Trastorns del neurodesenvolupament i l'aprenentatge: abordatge des de Pediatria d'Atenció Primària*. Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona.
- Hegde, M. N., & Maul, C. A. (2006). *Language disorders in children: An evidence-based approach to assessment and treatment*. Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- Jané, M. C. (2001). *Llenguatge i psicopatologia de la infantesa i l'adolescència: Clínica i avaluació*. Materials 101. Barcelona: Edicions UAB.
- Jiménez, J., & Alonso, J. (2000). *Corregir problemas de lenguaje*. Barcelona: RBA Libros.
- López, G., Monsalve, C., & Abad, J. *Necesidades educativas en el Síndrome X Fràgil*. Asociación Síndrome X Fràgil.
- LORD, C.; MCDONALD, J. (2021) *Early Intervention for Children with Autism Spectrum Disorder*. The Guilford Press.
- Martinborreguero, P. (2004). *El síndrome de Asperger*. Madrid: Alianza Editorial.
- McCauley, R. J., & Fey, M. E. (2006). *Treatment of language disorders in children*. Boston: Paul H. Brookes Pub.
- Morton, J. (2004). *Understanding developmental disorders: A causal modelling approach*. Malden, MA: Blackwell Publishers.
- Narbona, J., & Chevie-Muller. (1997). *El lenguaje del niño*. Barcelona: Masson.
- National Center for Clinical Infant Programs. (1998). *Clasificación diagnóstica: 0-3*. Paidós.
- Owens, R. (1991/2004). *Language disorders: A functional approach to assessment and intervention*. Boston: Pearson.
- SANZ-TORRENT, M. i ANDREU BARRACHINA, LL. (Coord) (2024). *El Trastorno del Desarrollo del Lenguaje (TDL). Una mirada desde la investigación hacia la práctica*. Barcelona: Pirámide.
- SHONKOFF, J. P., & PHILLIPS, D. A. (2022). *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. National Academies Press.
- Siegel, D., & Payne, T. (2012). *El cerebro del niño*. Barcelona: Alba Editorial.
- Stern, D. (2000). *Diari d'un bebè: Tot allò que l'infant veu, sent i experimenta*. Barcelona: Columna Assaig.

- UCCAP (2024). *Desenvolupament infantil i atenció precoç avançada 2030. Una proposta per a la consolidació del model amb visió de futur.*
- Zuleta Mollé. (2001). *Programa para la estimulación del desarrollo infantil: 1º-2º-3º-4º año de vida.* CEPE.

Manuals:

- Diputació de Barcelona. (2001). *Llibre blanc de l'atenció precoç.* Diputació de Barcelona.
- Grupo de Atención Temprana. (2011). *La realidad actual de la atención temprana en España.* Madrid: Real Patronato de Prevención y Atención a la Minusvalía.
- Piñeiro, J., Pérez-López, J., Vargas, F., & Candela, A. B. (Coords.). (2014). *Atención temprana en el ámbito hospitalario.* Madrid: Pirámide.
- Perpiñán, S. (2009). *Atención temprana y familia: Cómo intervenir creando entornos competentes.* Madrid: Narcea.

Enllaços web

<http://www.uccap.com/> (Unió Catalana de Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç)

<http://www.acapcat.com/> (Associació Catalana d'atenció Precoç).

<http://www.gat-atenciontemprana.org> (Federación Estatal de Asociaciones de Profesionales de Atención Temprana -GAT).

<http://www.um.es/atemp/> (Asociación Atención Temprana Murcia).

<http://www.um.es/facpsi/maltrato/> (Asociación Murciana de apoyo infancia maltratada).

<http://www.asperger.es/catalunya> (Associació síndrome d'Asperger)

<http://www.xfragilcatalunya.org> (Associació catalana SXF)

<http://www.ctv.es/USERS/jgab/> (Asociación Síndrome X Fràgil de Madrid)

<http://paidos.rediris.es/genysi/> (Grupo de estudios natalógicos)

<http://zerotothree.org> (National Center for Clinical Infants Programs)

<http://biblioteca.consultapsi.com/DSM/Dsm.htm> (Manual Diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales)

<http://biblioteca.consultapsi.com/ICD10/cie1.htm> (Sistema clasificación internacional de enfermedades)

<http://www.gencat.net/benestar/apreco> (Generalitat de Catalunya)

<http://www.gencat.net/diari/4002/03294122.htm> (Decret 261/2003 del 21 d'octubre)

http://iier.isciii.es/autismo/pdf/aut_lbap.pdf (Libro Blanco de la Atención Precoç)

<http://www.xtec.es/recursos/socials/50dh/infant.htm> (Drets de l'infant 1959)

<http://www.autismo.com/>

<http://www.wlearning.com/products/language-is-the-key/> El lenguaje es la clave (Interaccions constructives al voltant dels llibres i del joc amb materials i mètodes dissenyats especialment pels pares).

www.hanen.org

<https://www.youtube.com/watch?v=-NBZNqs648> (Jocs del Falda. Escola d'educació especial l'Arboç. Fundació el Maresme)

www.teachmetotalk.com

www.touchpoints.org (Brazelton Touchpoints Center)

<http://abansprimeresparaules.upf.edu/>

<http://www.firstsigns.org/> (Informació exemplificada amb vídeos sobre els indicadors de risc de dificultats de comunicació basats en investigacions científiques)

<http://www.zerotothree.org/> (Informació per a pares, professionals i responsables polítics sobre el desenvolupament primerenc).

<https://gatatenciontemprana.files.wordpress.com/2014/01/cartelcalendario-desarrollo-0-a-18.pdf>

(Fulleró sobre les fites del desenvolupament en infants de 0 a 18 anys).

<http://www.parentingscience.com/baby-development.html> (Informació sobre el desenvolupament infantil basada en la investigació científica)

www.thecommunicationtrust.org.uk/whatworks (Es poden trobar estratègies d'intervenció comprovades empíricament, per dificultats de comunicació, parla i llenguatge per diferents edats).

<http://es.helpisinyourhands.org/> (Eina digital per a l'estimulació precoç del Trastorn de

l'Espectre Autista)

<https://impactautismoavila.org> (Projecte imPACT)

www.esdm.co (Early Start Denver Model)

www.communicationmatrix.org

www.mytobiidynavox.com/support/professional-resources

Bloc B

Bibliografia fonamental

- Abril, D., Gil, S., & Vegara, A. (2010). *Comunicación Augmentativa y Alternativa: Guía de referencia*. Madrid: CEAPAT-IMSERSO. Edición electrónica.
- Abril, D., Gil, S., & Sebastián, M. (2013). *Mi interfaz de acceso*. Madrid: CEAPAT-IMSERSO. Edición electrónica.
- Basil, C., Soro, E., & Rossell, C. (1996). *Discapacidad motora, interacción y adquisición del lenguaje: sistemas aumentativos y alternativos de comunicación* (guía y vídeos 1, 2, 3, 4). Madrid: MEC-CDC.
- Basil, C., & Soro-Camats, E. (2004). Proyectos y programas en alumnos con dificultades en la adquisición del lenguaje. En A. Badia, T. Mauri, & C. Monereo (Eds.), *La práctica psicopedagógica en educación formal* (pp. 447-469). Barcelona: Editorial UOC.
- Basil, C., Soro-Camats, E., & Rosell, C. (1998). *Sistema de signos y ayudas técnicas para la comunicación aumentativa y la escritura: principios teóricos y aplicaciones*. Barcelona: Masson.
- Baumgart, D., Johnson, J., & Helmstetter, E. (1996). *Sistemas alternativos de Comunicación para personas con discapacidad*. Madrid: Alianza.
- Bondy, A., & Frost, L. (2009). *Manual de PECS (Sistema de Comunicación por Intercambio de Imágenes)* (2ª ed.). Estados Unidos: Pyramid Educational Products, Inc.
- Bondy, A. (2011). *The Pyramid Approach to Education (A guide to Functional ABA)* (2ª ed.). Estados Unidos: Pyramid Educational Products, Inc.
- Chaeffer, B., Raphael, A., & Kollinzas, G. (2005). *Habla signada: para alumnos no verbales*. Madrid: Alianza.
- Gallardo, M. V., & Salvador, M. L. (1999). *Discapacidad motórica: aspectos psicoeducativos y educativos*. Málaga: Aljibe.
- Giné, C. (2006). *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials* (2a ed.). Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.

- Von Tetzchner, N. (2001). *Introducción a la enseñanza de signos y ayudas técnicas*. Madrid: Antonio Machado.
- Von Tetzchner, S., & Martissen, H. (1993). *Introducción a la enseñanza de signos y uso de ayudas técnicas para la comunicación*. Madrid: Visor.
- Torres, S., & García-Orza, J. (1998). *Discapacidad y Sistemas de comunicación*. Madrid: Real Patronato de prevención y atención a personas con minusvalía.
- Urrutia, J. (1990). *Sistemas de comunicación. Bases para su estudio*. Sevilla: Alfar.
- Pepper, J., & Weitzman, E. (2007). *Hablando... nos entendemos los dos*. Entha Ediciones.
- Rosell, C., Soro-Camats, E., & Basil, C. (2010). *Alumnado con discapacidad motriz*. Barcelona: Graó.
- Soro-Camats, E., & Basil, C. (2006). Desarrollo de la comunicación y el lenguaje en niños con discapacidad motora y plurideficiencia. En M. J. del Río & V. Torrens (Coords.), *Lenguaje y comunicación en trastornos del desarrollo* (pp. 79-104). Madrid: Pearson.
- Soro-Camats, E., Basil, C., & Rosell, C. (2012). *Pluridiscapacidad y contextos de intervención*. Barcelona: Universitat de Barcelona (Institut de Ciències de l'Educació). Edición electrónica.
- Sotillo, M. (1993). *Sistemas alternativos de comunicación*. Madrid: Trotta.
- Soto, G. (2000). *Impacto de los SAAC en el desarrollo del lenguaje: consideraciones teóricas y aplicadas*. Murcia: Publicación presentada en el 1er Congreso TecnoNEEt 2000 - Nuevas tecnologías, viejas esperanzas. Edición electrónica.
- Soto, G., & Alcantud, F. (Coords.). (2003). *Tecnologías de ayuda en personas con trastornos de comunicación*. Valencia: Nau Llibres.

Bibliografia complementària

- Revista Española sobre Discapacidad Intelectual, 45(3), Núm. 251, 2014, pp. 6-27.
- Bacco, J. L., Araya, F., Peña, N., & García, J. (2016). Trastornos de la alimentación y deglución en niños con parálisis cerebral: presencia y severidad. *Rehabilitación Integral*, 11(1), 15-24.
- Moraleda, E. (2011). Análisis del desarrollo morfosintáctico en personas con Síndrome de Down en el periodo infantil y adolescente. *Revista de Investigación en Logopedia*, 1, 121-129. ISSN 2174-5218.
- Belinchón, S., Casas, S., Díez, C., & Tamarit, J. (2014). *Accesibilidad cognitiva en los centros educativos*. Madrid: MEC/CNIE. Edición electrónica.

Llibres / Manuals de consulta

- Plural Publishing - WFSLP
 - https://www.pluralpublishing.com/publication_wfslp.htm
- Routines-Based Early Intervention - Brookes Publishing
 - <http://products.brookespublishing.com/Routines-Based-Early-Intervention-P229.aspx>
- Guía de intervención logopédica en las dislalias - Síntesis
 - <https://www.sintesis.com/guia-de-intervencion-132/guia-de-intervencion-logopedica-en-las-dislalias>

Programari

No aplicable o sense programari específic

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(SEM) Seminaris	111	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	112	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	113	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt